

African Dialogue), to observe how Muslims are fasting during Ramadan and to look at foreign students wearing Ukrainian national clothes.

It is always great to hear that students are proud to be the ones of TNTU, alumni are thankful for the knowledge obtained, missing our university and Ukraine and are also willing to come and visit us again.

Of course, it is impossible to make all students happy, as all of us are individuals with our own nature, beliefs and attitudes. But we, teachers, have to do our best in helping students to adapt to a new environment.

References

1. Білоус О. А. Адаптаційні проблеми іноземних студентів інженерного профілю [Електронний ресурс] / О. А. Білоус // Вісник психології і педагогіки: Збірник наук. праць. – К., 2012. – Випуск 7. – Режим доступу: http://www.psyh.kiev.ua/Білоус_О.А._Адаптаційні_проблеми_іноземних_студентів_інженерного_профілю.

УДК 4(Укр.)+378

Наталія Кара

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

МОВНА АДАПТАЦІЯ СЛУХАЧІВ-ІНОЗЕМЦІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ У СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

Nataliia Kara

Ternopil Ivan Puluuj National Technical University, Ukraine

LINGUAL ADAPTATION OF INTERNATIONAL ATTENDEES OF PREPARATORY DEPARTMENT IN SOCIAL ENVIRONMENT

Наприкінці ХХ ст., коли активізувалися міжнародні контакти, вищі України створили взаємовигідні умови для підготовки іноземців із різних регіонів світу, які виявили бажання освоїти медичну, технічну, економічну, авіаційну та інші справи. Робота в Україні з іноземцями – це молодий напрям діяльності у вишах, який потребує актуалізації дослідження питань розвитку навчальної методики: 1) викладання української мови як іноземної; 2) виховання іноземних громадян; 3) обміну досвідом усіх працівників вишів, які займаються з іноземцями навчально-виховною роботою.

Доволі великий потік іноземців в Україну для навчання, на нашу думку, пов'язаний із такими чинниками: 1) невисокою ціною за навчання і проживання, порівняно з іншими державами; 2) можливістю отримати фахову освіту англійською мовою або ж, принаймні, непогано знаною англійською для арабо- чи франкомовних студентів; 3) нагодою продовжити наступний рівень фахового навчання в Україні, оскільки в своїй державі, з тих чи інших причин, багатьом іноземцям це не вдається. Впродовж останніх років спостерігається, що загальноосвітній рівень підготовки багатьох іноземців на батьківщині бажає

бути кращим. Працюючи із слухачами-іноземцями на підготовчому відділенні, бачимо і іншу проблему: нерідко до нас потрапляють іноземці, відрховані з різних вишів за неуспішність, але, які вже частково володіють розмовною українською чи російською мовами; чимало слухачів, потрапивши на підготовче відділення, в майбутньому планують навчатися на Сході України, де домінує російська мова.

Українська мова має в Україні статус державної, і вона має бути предметом серйозного вивчення іноземцями, які приїхали сюди, і для соціальної адаптації, і для продовження навчання у вишах. Нажаль, лише певний відсоток слухачів-іноземців із великим задоволенням беруться за вивчення української мови, хоча розуміють, що будь-яку мову потрібно розглядати у зв'язку із соціумом, у якому вона функціонує, бо саме через мову відображається світосприйняття. Тому і викладачі української мови, і викладачі інших дисциплін, що ведуться українською мовою, повинні зацікавити й допомогти адаптуватися іноземцям в нашій державі, практично оволодіти українською мовою як засобом спілкування. Адже, опинившись в незнайомій країні вперше, не розуміючи мови, іноземні громадяни губляться. Їх лякає незнайомий комунікативний простір, незрозумілі вивіски, складно порозумітися в університеті, в гуртожитку, тому наше завдання — допомогти зорієнтуватися в багатьох ситуаціях, розуміти основні необхідні надписи в транспорті, в лікарні, в гуртожитку, на вокзалі, в магазині і т.д. А головне – навчитися: 1) розуміти українську мову; 2) розмовляти нею, освоївши необхідний мінімум загальноживаних висловів, слів, які обов'язково стануть їм у пригоді; 3) читати; 4) писати українською.

Для виконання цих завдань використання репродуктивного методу, результатом якого є запам'ятовування і відтворення інформації в стінах аудиторії, не є достатньо ефективним, оскільки не в повній мірі розвиває творчі здібності. У роботі з іноземцями необхідно використовувати проблемні методи навчання і забезпечувати навчання іноземних студентів відповідно до світового рівня. Досвід роботи з іноземцями показує, що ефективність засвоєння матеріалу у різних формах (лекцій, практичних) в аудиторії є досить низьким, хоч і необхідним на перших тижнях викладання української мови як іноземної. У світлі стрімких змін у суспільстві та у зв'язку зі зміною вимог до людини як фахівця повинні змінюватися зміст, методи і форми освітнього процесу. Тому головним завданням навчання є не копіювання та репродукування матеріалу, а розвиток навичок творчої самостійної роботи, формування вміння аналізувати, модифікувати отриманий матеріал, продукувати щось нове. Технологія використання проблемного навчання в роботі з іноземцями полягає у використанні системи методів, які шляхом розв'язування проблемних завдань в різних ситуаціях формують у слухачів-іноземців пізнавальні інтереси та мислення. Для того, аби іноземцям оволодіти українською мовою на рівні першого середнього рівня, лексичний мінімум якого становить 2300-2400 одиниць, що забезпечить спілкування у межах тематичного та інтенціонального мінімумів, потрібно, використовуючи проблемні методи навчання, після стисло схематичного подання теоретичного мовного матеріалу в аудиторії

більшу частину занять проводити за межами аудиторії. Основне місце необхідно відводити комунікативним вправам, діалогам в просторових проблемних ситуаціях (на вокзалі, на пошті, в банку, в парку, в музеї, в транспорті, в театрі, на ринку, в магазині, в гуртожитку, в університеті, в школі і т.д.), в результаті чого іноземці отримують знання не у готовій формі, а опановують їх у процесі розумової, практичної діяльності, що викликає у них неабиякий інтерес як у теоретичному, так і у практичному аспектах. Навчання та спілкування в соціумі стимулює навчальний процес і активність іноземців, а послідовне і цілеспрямоване створення викладачем пошукових ситуацій для іноземців проходить шляхом осмислення іноземцями мовного матеріалу, їх самостійної активної діяльності. При цьому необхідна постійна взаємодопомога викладача в діалогічному спілкуванні в соціумі. Таким чином відбувається формування пізнавальної активності та психологічної установки на подолання мовленнєвих труднощів. Діяльність викладача полягає в керуванні організацією активного пізнання реалій іноземцями. Варто також залучати іноземців і до певних виховних заходів, екскурсій, організації концертних програм і як спостерігачів, і як учасників; організовувати відвідування різних заходів, де можна спілкуватися з носіями української мови (зі школярами, з українськими родинами, з людьми різних професій і т.д.); давати їм можливість доторкнутися до українства.

Мовна адаптація іноземців передбачає цілий спектр підходів до заохочення оволодіння українською мовою. Теоретичний матеріал в аудиторії потрібно подавати стисло, схематично, обов'язковим елементом якого є словниковий коментар із зрозумілою іноземцям мовою щодо наголосу, вимови, відмінювання, вживання прийменників і т.п. в українській мові, бо фахові інтереси слухачів–іноземців не пов'язані з лінгвістикою. Саме тому граматичний матеріал потрібно подавати у спрощеному вигляді, підбирати прості та зручні для запам'ятовування мовні конструкції, які допоможуть запобігти мовному бар'єру між іноземцями і українцями, закласти міцну основу в оволодінні базовим словниковим запасом. Основне місце відвести практичним комунікативним вправам, діалогам в «просторі» в українських реаліях з носіями української мови; засвоювати, крім літературної мови і діалектну лексику, з використанням прислів'їв, приказок, загадок; вивчати українську мову через вивчення української народної і сучасної пісні, що сприяє концептуальному засвоєнню мови. Практичні виходи з іноземцями в «простір» дають змогу планомірно вивчати, засвоювати, використовувати мовні моделі, добирати найпростіші, найдоступніші мовні вирази, закріплювати вивчений матеріал, що дає добрі результати у вивченні української мови як іноземної на підготовчому відділенні.

Література

1. *Державний стандарт з української мови як іноземної / укл. Ніколаєва Н. С., Бондарєва Н.О., Дем'янюк А.А. – У 5 ч.- I середній рівень(Б 1).- ч. 3. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2012. – 36 с.*

2. *Пассов Е.И. Концепция коммуникативного иноязычного образования (теория и ее реализация). Методическое пособие для русистов / Е. И. Пассов, Л.В. Кибарива. – СПб: «Златоуст», 2007. – 200 с.*

3. *Новикова Ю.М. Історія української культури: Українознавство. Українська етнокультурна: навч. посіб. для студентів технічних ВНЗ усіх спеціальностей денної і заочної форм навчання / Ю.М. Новикова; за заг. ред. канд. філол. наук. проф. І.Є.Намакитанської. – Донецьк: Світ книги, 2012. – 150 с.*

4. *Українсько-англо-російський ілюстрований фразеологічний словник / укл.: І.Є.Намакитанська та ін.- Донецьк, 2007. – 268 с.*

5. *Шумейко Н. Країнознавчий аспект у викладанні української мови та формування комунікативної культури в іноземних студентів / Н. Корженко// Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Вип. 3. – Львів, 2008. – С.323-324*

6. *Палінська О. Крок-1 (Рівень А1- А2) Українська мова як іноземна: Книга для студента / Олеся Палінська, О.Туркевич.- Львів: Артос, 2011. – 100 с.*

7. *Самусинко О. Проблемні методи навчання в лінгвоукраїнознавчому курсі української мови для студентів – іноземців / Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2013. Випуск 8. С.286- 297.*

УДК 37.06

Наталія Бажанова

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПІЗНАННЯ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Natalia Bazhanova

Ternopil Ivan Puluja National Technical University, Ukraine

COGNITION OF UKRAINE AS THE TOOL FOR SOCIALIZATION OF FOREIGN STUDENTS

Відповідно до законодавства України метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, забезпечення кваліфікованими працівниками, спеціалістами.

Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної самосвідомості, взаємоповаги між націями.

Тому з перших років навчання ВНЗ мають стати і для українських, і для іноземних студентів не тільки вищою професійною школою підготовки висококваліфікованих фахівців, а й центром їхнього духовного збагачення та виховання.